

عمران شہری

فصل ۲۴

مقدمه

شهرداری مؤسسه مستقل و عمومی است که به منظور اداره امور محلی از قبیل عمران، آبادی، بهداشت شهر و تأمین رفاه و آسایش اهالی شهر و به عنوان زیستگاهی مطلوب برای شهروندان تأسیس شده است و مردم در اداره این امور مستقیم و غیرمستقیم شرکت و دخالت دارند. شهرداری دارای شخصیت حقوقی، استقلال مالی و اداری است و از خود دارای اموال، بودجه، درآمد، حقوق، تکالیف مخصوص و متمایز از دولت است.

در سال ۱۲۸۳ هجری شمسی، قانون بلدییه در مجلس شورای ملی تصویب شد. پیش از تشکیل بلدییه مردم هر شهر طبق آداب و رسوم و اعتقادات شخصی و دینی، بدون مداخله حکومت، خدمات شهری را انجام می‌دادند. پس از پیروزی مشروطه مشکلات مختلفی در اداره امور شهرها در زمینه‌هایی مانند بهداشت شهری و آبرسانی وجود داشت که موجب شد، نمایندگان مجلس اول در صدد تدوین قانونی برای اداره شهرها برآمدند، که منجر به تدوین اولین قانون شهرداری‌ها تحت عنوان «قانون بلدییه» در ۱۹ خرداد ۱۲۸۶ هجری شمسی شد.

از سال ۱۳۹۲ دولت سعی داشت بلدییه را به خود وابسته کند ولی این موضوع تا کودتای ۱۲۹۹ عملی نگردید؛ ولی پس از کودتا و تسلط دولت بر تمامی امور، در سال ۱۳۰۰ بلدییه که تا آن زمان نهادی مستقل بود به دولت وابسته شد. در سال ۱۳۰۹ قانون بلدییه لغو و قانون جدیدی تصویب شد که به موجب آن، نحوه تأمین منابع از طریق عوارض و مالیات و ... را مشخص می‌نمود.

آمارهای ارائه شده در این فصل مربوط به خدمات شهری شامل تعداد کشتارگاه‌ها، تعداد ایستگاه‌های آتش‌نشانی، وضعیت حمل زباله، میادین میوه و تره‌بار، فضای سبز شهری، پارک‌های عمومی و جنگلی و آرامستان می‌باشد. آمارهای فوق توسط ۱۷ شهرداری استان به صورت ثبتی جمع‌آوری و در این فصل آورده شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است:

زباله: هر گونه مواد جامد یا نیمه جامد غیر قابل استفاده که ناشی از فعالیت‌های اجتماعی و تولیدی خانگی، کشاورزی و صنعتی باشد و از روند مذکور خارج شده باشد، زباله نامیده می‌شود. مواد مزبور حتی اگر قابل بازیافت باشند باز هم در شمول چنین تعریفی قرار می‌گیرند.

تقسیم‌بندی فضای سبز (انواع کاربری فضای سبز)

پارک شهری: وسعت این پارک‌ها از یک هکتار به بالا می‌باشد. منطقه شهری بخشی از شهر است با ساختمان‌های همگن و خدمات لازم برای زیست جمعیت اسکان‌یافته در آنها. عملکرد پارک‌های منطقه‌ای شهری عبارت است از ایجاد تنوع و فاصله بین ساختمان‌های عادی شهری و تمرکز فضای سبز بین آنها جهت تغییر طبیعی هوای آلوده در جایی که تراکم جمعیت بیش‌تر و ساختمان‌های فشرده‌تر باشند، پارک‌های منطقه‌ای شهری به عنوان یک چشم‌انداز سبز اهمیت و نقش موثری پیدا می‌کند. این پارک‌ها دارای زمین بازی برای گروه‌های مختلف سنی، بخش‌هایی برای استراحت خردسالان و بزرگسالان و سایر خدمات عمومی است.

لازم به ذکر است پارک‌های شهری به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

پارک محله‌ای: پارک‌هایی می‌باشند با وسعت کم و قابلیت دسترسی زیاد، بیش‌تر به صورت پیاده، استفاده‌کنندگان این پارک‌ها را خردسالان و افراد مسن تشکیل می‌دهند. تجهیزات این گونه پارک‌ها نیز در این جمعیت برنامه‌ریزی می‌شوند. پارک‌های عمومی محله‌ای در داخل شهرها به طور معمول بیش از یک هکتار گسترش ندارند. معمولاً تجهیزات پارک‌ها عبارتند از: زمین بازی برای کودکان زیر ده سال، بخش‌های اختصاص یافته برای استراحت، کف‌پوش چمنی و تعدادی درخت سایه‌انداز.

لازم به ذکر است پارک‌های محله‌ای به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

پارک همسایگی: فضاهای سبز زیر ۱۵۰۰ متر مربع که شامل امکانات تاسیسات رفاهی و مبلمان شهری باشد که پارک‌های همسایگی به دو گروه توده درختکاری و توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود. این نوع پارک‌ها در رابطه مستقیم با واحدهای مسکونی قرار دارند و به عنوان یک فضای نیمه خصوصی در مجتمع‌های مسکونی یا در کنار گذرهای ارتباطی و یا فضاهای خطی و متمرکز واحدهای مسکونی واقع می‌شوند.

پارک‌های جنگلی: به پارک‌هایی گفته می‌شود که در حاشیه شهر باشند و حداقل امکانات و مبلمان شهری و گیاهان پوششی به ویژه چمن را دارا هستند. عموماً کاربری شهری نداشته و بیش‌تر تأثیرات زیست محیطی دارند.

رفیوژ خیابان: قطعات فضای سبز درون خیابان‌ها به صورت پیوسته و طولی که مسیر ترافیکی را از هم جدا می‌کند (فاصله بین پیاده‌رو و سواره‌رو، همچنین فاصله بین دو سواره‌رو) که شامل: الف) گذر زیر ۱۲

متر ب) گذر بالای ۱۲ متر ج) اتوبان شهری (۱-باند حفاظتی اطراف بزرگراه‌ها ۲-رفیوژهای اتوبان) (د)خیابان (۱-بدون رفیوژ میانی ۲-با رفیوژ میانی (۱-رفیوژ خاص (تعدادی از رفیوژها که به خاطر عرض زیاد دارای معبر پیاده‌رو یا باند دوچرخه می‌باشند و بیش از یک قطعه باشد) ۲-شامل یک قطعه فضای سبز باشد). لازم به ذکر است رفیوژهای خیابان به دو گروه الف) توده درختکاری و ب) توده غیردرختکاری تقسیم می‌شود.

قطعات پراکنده فضای سبز: فضاهای سبزی که فاقد امکانات تاسیسات رفاهی و میلمان شهری باشد که شامل (۱- توده درختکاری ۲- توده غیردرختکاری)

- در مورد فضاهای سبز که از جنس سطح دو بعدی نمی‌باشد، نظیر احداث دیواره‌های سبز و یا توسعه‌های مربوط به بام سبز که گاهی در روی سطح سخت برخی از قطعات فضای سبز ایجاد می‌شود می‌بایست مساحت این قسم از قطعات فضای سبز به صورت زیرمجموعه‌ای از همان قطعه ذکر شود. همچنین اینگونه فضاهای سبز که در خارج از قطعات موجود فضای سبز باشد (از نوع توسعه سطحی احداث) خود شامل شماره قطعه جدیدی می‌باشد.

کمربند سبزی: برای تعیین حدود شهر، کنترل گسترش شهر، جلوگیری از رشد بی‌رویه و به هم خوردن تناسب ساخت مورفولوژی شهر ایجاد می‌شوند. کمربندهای سبز در روند پویش شهر ممکن است نقش اولیه خود را از دست بدهند ولی نقش بالقوه آنها به عنوان فضای سبز تعادل بخش و تفرجگاه شهری و شاخص زنده جهت تشخیص روند شهر پابرجا می‌ماند. ساخت این کمربندها در پیرامون شهرها نقش‌های زیر را ایفا می‌کند:

- جلوگیری از انهدام زمین‌های قابل کشت در حومه در اثر گسترش شهرها.

-تصفیه و تلطیف هوای شهر و غربال بادهای ورودی شهر.

-جلوگیری از گسترش بی‌رویه شهر، بهره‌برداری اقتصادی با بازدهی مفید از سرمایه‌گذاری انجام شده.

کشتارگاه: کشتارگاه مکانی است برای انجام ذبح قانونی و بهداشتی احشام که توسط شهرداری با رعایت کلیه اصول بهداشتی احداث گردیده است. پس از ذبح لاشه توسط نماینده بهداشت مورد معاینه قرار گرفته و بعد از تأیید با وسایل نقلیه مخصوص جهت حمل، تحویل قصابی‌های سطح شهر می‌گردد.

آرامستان: محلی است محصور که طبق نقشه مصوب شهرداری‌ها خیابان‌بندی و درخت‌کاری و گل‌کاری شده و مطابق اصول بهداشتی برای متوفیانی که به امانت گذارده شده، ساخته می‌شود. این محل

باید دارای اتاق‌های متعدد جهت مشایعین، گورکنان و گذاردن متوفیان باشد و تمام اوقات، لوازم دفن از قبیل آهک، آجر و غیره موجود باشد.

گزیده اطلاعات

در سال ۱۳۹۸، استان دارای ۸ کشتارگاه بوده است. متوسط کشتار روزانه این کشتارگاه‌ها برای دام سبک، ۲۱۸ رأس و برای دام سنگین ۲۱ رأس بوده است. در این سال، تعداد ۱۹ ایستگاه آتش‌نشانی وجود داشته است.

همچنین در این سال، ۳ میدان میوه و تره‌بار با مساحتی حدود ۵۳۷۱۲ متر مربع فعال بوده است. در سال فوق، تعداد ۱۱۶ پارک عمومی و فضای سبز با وسعت حدود ۳۷۸/۲ هکتار وجود داشته که ۳۷ درصد آن در شهر دوگنبدان و ۳۶/۵ درصد آن در شهر یاسوج بوده است. همچنین در این سال، تعداد ۶۷ خودرو حمل زباله و ۴۲ آرامستان وجود داشته است.

در این سال، در شهر یاسوج، ۳ ایستگاه آتش‌نشان با جمعیت زیر پوشش ۲۰۱۶۵۴ نفر، سطح پوشش ۱۹۹۰ هکتار و ۴۲ نیروی آتش‌نشان مشغول فعالیت بوده‌اند. متوسط زمان رسیدن به محل حادثه حدود ۴ دقیقه بوده است.

۱-۲۴- خدمات شهری: ۱۳۹۸

شهر	کشتارگاه			تعداد ایستگاه های آتش نشانی	میادین میوه و تره بار		حمل زباله	
	تعداد	متوسط کشتار روزانه دام سبک ^(۱) (رأس)	متوسط کشتار روزانه دام سنگین ^(۱) (رأس - نفر)		تعداد	وسعت (مترمربع)	تعداد زباله حمل شده در سال (تن)	تعداد خودرو
جمع.....	۸	۲۱۸	۲۱	۱۹	۳	۵۳۷۱۲	۶۷	۱۶۹۹۹۶
باشت.....	۱	۳۴	۲	۱	۱	۶۵۰	۳	۱۶۰۰۰
بوستان.....	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۳۱۰
پاتاوه.....	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۵۳۰
چرام.....	۱	۳۰	۵	۱	۰	۰	۲	۶۰۰۰
چیتاب.....	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۳۵۰
دوگنبدان.....	۱	۸۰	۵	۲	۱	۱۶۰۶۲	۱۲	۳۵۰۰۰
دهدشت.....	۱	۴۰	۴	۱	۰	۰	۴	۱۸۰۰۰
دیشموک.....	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۱۸۰۰
سرفاریاب.....	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱۲۶
سوق.....	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۳۶۰
سی سخت.....	۱	۳	۲	۳	۰	۰	۳	۴۸۰۰
قلعه رئیسی.....	۱	۱۲	۱	۱	۰	۰	۲	۲۵۰۰
گراب.....	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۹۰۰
لنده.....	۱	۷	۱	۱	۰	۰	۳	۱۴۶۰۰
لیکک.....	۱	۱۲	۱	۱	۰	۰	۴	۵۲۰۰
مادوان.....	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۱۰۰۰۰
مارگون.....	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۳۱۲۰
یاسوج.....	۰	۰	۰	۳	۱	۳۷۰۰۰	۲۲	۵۰۴۰۰

۱-۲۴- خدمات شهری: ۱۳۹۸ (دنباله)

شهر	وسعت فضای سبز شهری (هکتار)	پارک‌های عمومی		آرامستان	
		تعداد	وسعت (مترمربع)	تعداد	وسعت (مترمربع)
جمع.....	۳۷۸/۲	۱۱۶	۲۰۸۳۵۳۶	۴۲	۱۰۹۸۴۴۲
باشت.....	۸/۰	۶	۳۵۰۰۰	۲	۷۰۰۰۰
بوستان.....	۰/۵	۱	۱۵۰۰	۱	۱۰۰۰۰
پاتاوه.....	۲/۰	۱	۱۸۴۰۰	۲	۱۲۶۰۰
چرام.....	۱۳/۰	۲	۷۰۰۰	۱	۲۹۶۸۸
چیتاب.....	۰/۴	۰	۰	۲	۲۰۰۰۰
دوگنبدان.....	۱۴۰	۴۰	۵۹۹۶۷۶	۳	۳۴۸۰۴۱
دهدشت.....	۲۵/۰	۱۵	۱۶۴۹۲۰	۲	۶۰۰۰۰
دیشموک.....	۱/۰	۱	۲۲۰۰	۱	۷۰۰۰
سرفاریاب.....	۰/۰	۱	۸۳۰	۲	۸۱۱۳
سوق.....	۳/۰	۳	۱۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰۰
سی سخت.....	۲۷/۸	۵	۲۵۸۰۰۰	۱	۲۰۰۰۰
قلعه رئیسی.....	۱/۲	۳	۱۷۰۰۰	۱	۱۰۰۰۰
گراب.....	۰/۱	۱	۱۵۰۰	۱	۴۰۰۰
لنده.....	۷/۰	۴	۷۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰
لیکک.....	۸/۰	۲	۶۰۰۰۰	۱	۴۰۰۰
مادوان.....	۰/۳	۱	۱۵۰۰	۲	۳۰۰۰۰
مارگون.....	۲/۹	۱	۲۰۰۰۰	۳	۱۰۰۰۰
یاسوج.....	۱۳۸	۲۹	۸۱۵۰۰۰	۱۵	۴۰۰۰۰۰

(۱) دام سبک شامل گوسفند و بز و دام سنگین شامل گاو، گاومیش و شتر می‌باشد.

مأخذ- شهرداری‌های استان کهگیلویه و بویراحمد.

۲-۲۴- مشخصات ایستگاه‌های آتش‌نشانی در شهر یاسوج

سال و نام ایستگاه	منطقه	جمعیت زیر پوشش	سطح پوشش ایستگاه (هکتار)	تعداد نیروی آتش‌نشان	متوسط زمان رسیدن به محل حادثه (دقیقه)	تعداد ناوگان عملیاتی هر ایستگاه
.....۱۳۸۰	...	...	...	...	...	...
.....۱۳۸۵	...	...	...	...	...	...
.....۱۳۹۰	۱	۹۷۰۰۰	۱۹۹۰	۲۷	۴	۱۱
.....۱۳۹۴	۱	۱۰۸۰۰۰	۱۹۹۰	۳۸	۶	۱۲
.....۱۳۹۵	۱	۱۳۴۷۰۰	۱۹۹۰	۴۰	۶	۱۰
.....۱۳۹۶	۱	۱۴۵۰۰۰	۱۹۹۰	۴۳	۴	۹
.....۱۳۹۷	۱	۲۰۱۶۵۴	۱۹۹۰	۴۲	۴	۱۰
.....۱۳۹۸	۱	۲۰۱۶۵۴	۱۹۹۰	۴۲	۴	۱۰
شماره ۱.....	۱	۵۱۲۰۶	۵۵۰	۲۲	۳	۵
شماره ۲.....	۱	۷۱۵۰۲	۷۳۰	۱۰	۵	۲
شماره ۳.....	۱	۷۸۸۴۶	۷۱۰	۱۰	۵	۳

مأخذ- شهرداری یاسوج.

۳-۲۴- مقایسه توزیع فراوانی آتش سوزی ها و حوادث به تفکیک ایستگاه های آتش نشانی در شهر

یاسوج

سال و نام ایستگاه	منطقه	تعداد حوادث	تعداد آتش سوزی
.....۱۳۸۰	...	...	...
.....۱۳۸۵	...	...	...
.....۱۳۹۰	۱	۳۲۱	۳۷۱
.....۱۳۹۴	۱	۴۶۱	۵۱۷
.....۱۳۹۵	۱	۱۱۶۳	۴۴۲
.....۱۳۹۶	۱	۷۰۲	۵۷۰
.....۱۳۹۷	۱	۱۲۹۴	۴۵۲
..... ۱۳۹۸	۱	۹۵۳	۴۰۸
.....شماره ۱	۱	۵۷۳	۱۸۸
.....شماره ۲	۱	۲۰۰	۱۱۰
.....شماره ۳	۱	۱۸۰	۱۱۰

مأخذ- شهرداری یاسوج.

۴-۲۴- زباله حمل شده خانگی به تفکیک مناطق شهرداری یاسوج

سال و مناطق	پسماند حمل شده خانگی (تن)
.....۱۳۸۰	...
.....۱۳۸۵	...
.....۱۳۹۰	۲۹۲۰۰
.....۱۳۹۴	۳۶۱۰۰
.....۱۳۹۵	۳۶۵۰۰
.....۱۳۹۶	۴۵۰۰۰
.....۱۳۹۷	۴۷۰۰۰
..... ۱۳۹۸	۵۰۴۰۰
.....منطقه ۱	۵۰۴۰۰

مأخذ- شهرداری یاسوج.

۲۴-۵- وضعیت فضای سبز شهر یاسوج

(مترمربع)

پارک محلی		پارک شهری		مساحت کل فضای سبز ^(۱)	سال و مناطق
مساحت	تعداد	مساحت	تعداد		
...	...	...	...	...	۱۳۸۰.....
...	...	...	...	...	۱۳۸۵.....
۵۰۰۰۰	۱۴	۶۲۰۰۰۰	۴	۹۸۳۷۰۰۰	۱۳۹۰.....
۵۷۰۰۰	۱۷	۶۳۰۰۰۰	۴	۹۸۸۹۰۰۰	۱۳۹۴.....
۳۱۵۸۰	۱۸	۹۰۰۰۰۰	۸	۱۰۷۴۷۰۰۰	۱۳۹۵.....
۳۰۰۰۰	۱۷	۹۸۰۰۰۰	۹	۱۰۷۷۷۰۰۰	۱۳۹۶.....
۴۰۰۰۰	۱۹	۹۸۰۰۰۰	۹	۱۰۸۶۷۰۰۰	۱۳۹۷.....
۲۵۰۰۰	۲۱	۷۹۰۰۰۰	۸	۱۳۸۰۰۰۰	۱۳۹۸.....
۲۵۰۰۰	۲۱	۷۹۰۰۰۰	۸	۱۳۸۰۰۰۰	منطقه ۱.....

قطعات پراکنده فضای سبز ^(۲)		پارک همسایگی		سال و مناطق
مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	
...	...	...	...	۱۳۸۰.....
...	...	...	...	۱۳۸۵.....
۲۰۰۰۰۰	۲۰	۳۰۰۰۰	۲	۱۳۹۰.....
۲۳۵۰۰۰	۲۰	۳۰۰۰۰	۲	۱۳۹۴.....
۴۴۸۴۲۰	۳۳	۳۰۰۰۰	۲	۱۳۹۵.....
۴۰۰۰۰۰	۳۸	۳۰۰۰۰	۲	۱۳۹۶.....
۴۰۰۰۰۰	۳۸	۳۰۰۰۰	۲	۱۳۹۷.....
۵۵۰۰۰	۴	۳۰۰۰۰	۲	۱۳۹۸.....
۵۵۰۰۰	۴	۳۰۰۰۰	۲	منطقه ۱.....

۲۴-۵- وضعیت فضای سبز شهر یاسوج (دنباله) (مترمربع)

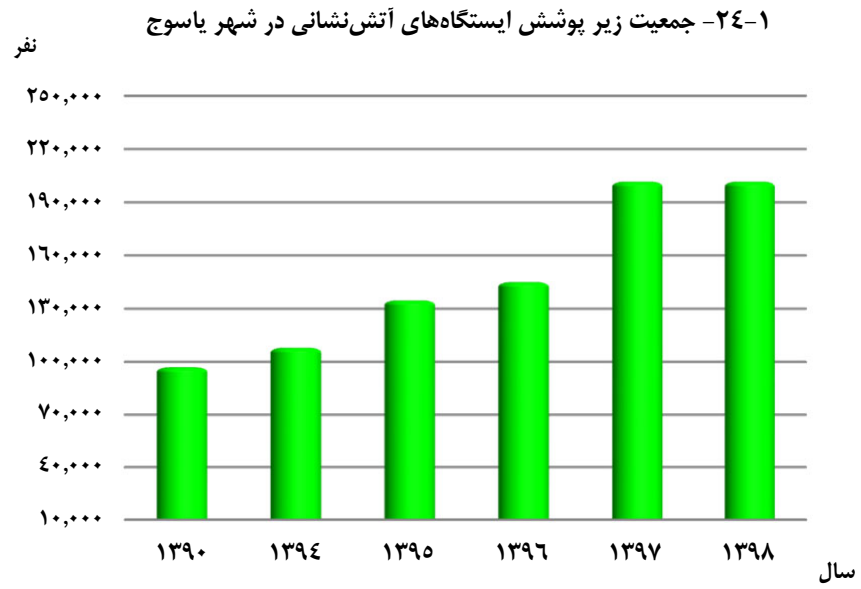
مساحت پارک جنگلی	مساحت کمربند سبز	مساحت ریفوژ، جزیره ترافیکی و میدان	مساحت انهار	سال و مناطق
...	...	...	...	۱۳۸۰.....
...	...	...	...	۱۳۸۵.....
۸۹۰۰۰۰۰	۳۷۰۰۰	...	...	۱۳۹۰.....
۸۹۰۰۰۰۰	۳۷۰۰۰	...	...	۱۳۹۴.....
۹۳۰۰۰۰۰	۳۷۰۰۰	۹۱۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۳۹۵.....
۹۳۰۰۰۰۰	۳۷۰۰۰	۹۱۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۳۹۶.....
۹۳۸۰۰۰۰	۳۷۰۰۰	۲۷۵۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۳۹۷.....
۹۷۵۰۰۰۰	۳۷۰۰۰	۵۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	۱۳۹۸.....
۹۷۵۰۰۰۰	۳۷۰۰۰	۵۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	منطقه ۱.....

مساحت باغات احیا و اماکن خصوصی	مساحت آرامستان‌ها	مساحت اماکن و باغات نیمه دولتی	مساحت بام و دیوار و بالکن ^(۲)	سال و مناطق
...	...	.	...	۱۳۸۰.....
...	...	.	...	۱۳۸۵.....
...	۱۰۰۰۰۰	.	...	۱۳۹۰.....
...	۱۰۰۰۰۰	.	...	۱۳۹۴.....
۵۵۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	.	...	۱۳۹۵.....
۵۵۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	.	...	۱۳۹۶.....
۵۵۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	.	...	۱۳۹۷.....
۵۰۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰	.	.	۱۳۹۸.....
۵۰۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰	.	.	منطقه ۱.....

(۱) مساحت کل فضای سبز شامل تمامی پارک‌ها، مساحت کمربند سبز و قطعات پراکنده فضای سبز می‌باشد.

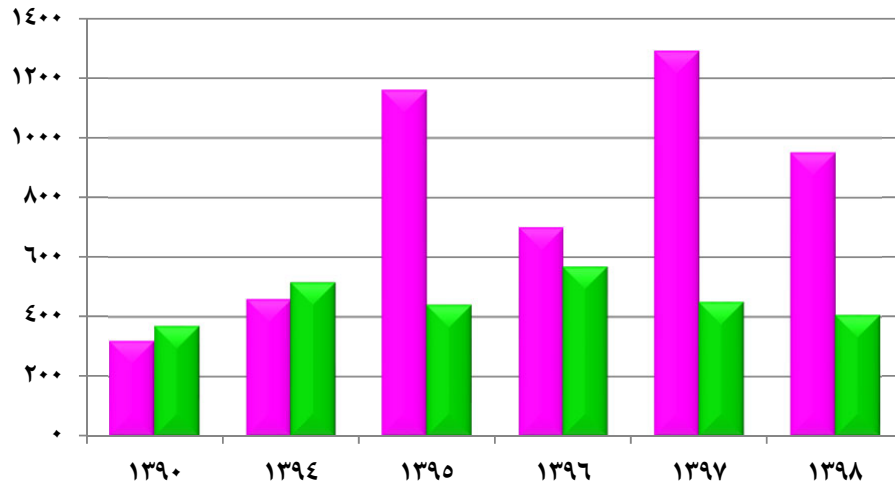
(۲) دستگاه اجرایی قادر به ارائه اطلاعات مساحت بام و دیوار و بالکن نمی‌باشد.

مأخذ- شهرداری یاسوج.

مینا: جدول ۲-۲۴

۲۴-۲- مقایسه توزیع فراوانی آتش‌سوزی‌ها و حوادث به تفکیک ایستگاه‌های آتش‌نشانی در شهر یاسوج

مینا: جدول ۳-۲۴

